

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра міжнародної економіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»

обов'язкова

Освітньо-професійна програма:	Міжнародні економічні відносини
Спеціальність:	292 Міжнародні економічні відносини
Галузь знань:	29 Міжнародні відносини
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	Економічний
Мова навчання:	Українська
Розробники:	Заволічна Т.Р., доцентка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.
Профайл викладача	http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zavolichna-tetyana-romanivna
Контактний тел.	+ 380 506712004
Email:	t.zavolichna@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=339
Консультації	Очні консультації: за попередньою домовленістю. Онлайн-консультації: згідно графіку.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Навчальна дисципліна «Історія економіки та економічної думки» вивчається здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Міжнародні економічні відносини» на 1 курсі та призначена для формування у здобувачів освіти системного розуміння як закономірностей так і особливостей еволюції світової економіки та змісту провідних економічних вчень у певних історично-просторових умовах з проєкцією на потреби сучасної економічної практики.

2. Мета навчальної дисципліни - сформувані у здобувачів першого рівня вищої освіти на вміння поєднувати основні загальноісторичні закономірності розвитку світового господарства в контексті еволюції економічних течій та наукових шкіл як основи критичного осмислення сучасних міжнародних тенденцій в економічній політиці та специфіки економічного розвитку національної економіки.

3. Пререквізити. Навчальна дисципліна «Історія економіки та економічної думки» обов'язкова для вивчення і є складовою частиною циклу професійної підготовки для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини». Цей курс вивчається одночасно з дисциплінами «Актуальні питання історії та культури України» й «Економічна теорія» та передбачає інтеграцію економічних знань здобувачів освіти з цих навчальних дисциплін для формування логіки сучасного економічного мислення та економічної культури.

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні

економічні відносини» (освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини») вивчення дисципліни сприяє формуванню:

Компетентностей:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК 1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

Програмних результатів навчання:

ПРН 4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	інд	с.р.
<i>Теми лекційних занять</i>	<i>Змістовий модуль 1. Еволюція економічних відносин та економічних вчень доринкової епохи та в час становлення ринкових відносин</i>				
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	6	1	2		3
Тема 2. Природа та еволюція первіснообщинного господарства.	6	1	2		3
Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.	6	1	2		3
Тема 4. Господарський розвиток та економічна думка на етапі становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій (VIII ст. до н. е. – V ст. н. е.)	6	1	2		3
Тема 5. Господарський розвиток та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V – XV ст.).1	6	1	2		3
Тема 6. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.).	6	1	2		3
Тема 7. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина	8	1	3		4

XVII – перша половина XIX ст.).						
<i>Разом за ЗМ 1</i>	44	7	15			22
<i>Теми лекційних занять</i>	<i>Змістовий модуль 2. Еволюція економічних відносин та економічних вчень епохи регульованих ринкових відносин</i>					
Тема 8. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.).	6	1	2			3
Тема 9. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.).	6	1	2			3
Тема 10. Господарство та економічна думка в період державно - монополістичного розвитку суспільств європейської цивілізації (перша половина XX ст.).	6	1	2			3
Тема 11. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (д. п. XX ст.).	6	1	2			3
Тема 12. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (к. XX – п. XXI ст.).	6	1	2			3
Тема 13. Економічний розвиток України в умовах адміністративно-командної економічної системи та його трактування в економічній думці.	7	1	2			4
Тема 14. Відновлення засад ринкової системи господарства в Україні (останнє десятиріччя XX ст. – початок XXI ст.).	9	2	3			4
<i>Разом за ЗМ 2</i>	46	8	15			23
УСЬОГО ГОДИН	90	15	30			45

5.2. Зміст завдань самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання (у вигляді доповіді/есе та презентації результатів виконаного завдання) чи отримання сертифіката/свідоцтва, отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси/тренінги/вебінари) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

№	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки. <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Роль техніки та технології в розвитку суспільного виробництва. 2. Порівняння методів традиційної економічної історії та кліометрії. Нова економічна історія. 3. Порівняльний аналіз критеріїв періодизації господарського розвитку суспільства. Стадії господарського розвитку суспільств Європейської цивілізації.	3

2	<p>Природа та еволюція первіснообщинного господарства. <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Громада - основна форма господарства первісної епохи. Еволюція громади. 2. М.І. Зібер про економічну культуру первісного суспільства. 3. Реципрокний обмін і система редистрибуції (особливості і характер обміну за К. Поланьї). 	3
3	<p>Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій. <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техніко-економічні досягнення країн Стародавнього Сходу. 2. Осьовий час та його роль у формуванні Західної та Східної цивілізацій. 3. Закони Хаммурапі як пам'ятка економічної думки. 	3
4	<p>Господарський розвиток та економічна думка на етапі становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій (VIII ст. до н. е. – V ст. н. е.) <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шлюбна дипломатія Стародавнього Світу. 2. Товарно-грошові відносини античного світу. 3. Ідеї Олександра Македонського як перша спроба усвідомлення глобалізаційних проблем світового господарства. 	3
5	<p>Господарський розвиток та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V – XV ст.). <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Середньовічні міста: міське ремесло, цехи, Магдебурське право. 2. Купецькі гільдії: розвиток міжнародної торгівлі та грошово-кредитних відносин. 	3
6	<p>Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.). <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічні причини та наслідки Великих географічних відкриттів. 2. Зародження інститутів ринкового господарства в країнах Європейської цивілізації (XV–XVII ст.). 	3
7	<p>Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.). <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Погляди А.Сміта і Д.Рікардо на проблему участі країн у зовнішній торгівлі. 2. НТР-I та економічна гегемонія Англії. 	4
8	<p>Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.). <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан економіки США та Англії на межі XIX–XX ст. 2. НТР-II: концентрація виробництва і капіталу та виникнення монополій. 	3
9	<p>Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.). <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індустріалізація (промисловий переворот) на українських землях у XIX- на початку XX ст. 2. Фінанси і кредит у 19- на п.20ст. в Україні. Зародження і розвиток кооперативного руху. 	3
10	<p>Господарство та економічна думка в період державно -</p>	3

	<p>монополістичного розвитку суспільств європейської цивілізації (перша половина XX ст.).</p> <p><i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічні погляди Й. Шумпетера: «теорія економічного розвитку»; ідеї «інновацій» (нововведень); теорії підприємництва і прибутку. 2. Форми та методи державного регулювання в країнах Європи та США в роки Другої світової війни. 	
11	<p>Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (д. п. XX ст.).</p> <p><i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування інституційного середовища європейського простору під впливом плану Маршалла. 2. Вплив міжнародно-інтеграційних факторів на розвиток національних економік провідних країн Європи та США у 50-70-ті роки XX ст. та його відображення в дослідженнях Дж. Вайнера, Дж. Міда, Р. Ліпсі. 3. Еволюція світової валютної системи у другій половині XX ст. 	3
12	<p>Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (к. XX – п. XXI ст.).</p> <p><i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив інформаційно-технологічної революції 60-х рр. XX ст. на розвиток господарства провідних країн світу 2. Євросоюз – яскравий приклад економічної інтеграції: історія створення і проблеми сьогодні. 	3
13	<p>Економічний розвиток України в умовах адміністративно-командної економічної системи та його трактування в економічній думці.</p> <p><i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте економічні програми національних урядів України (Центральної Ради, Гетьманату, Директорії, ЗУНР) та спроби їх реалізації. 2. Концесії як форма залучення іноземного капіталу в радянську нафтову промисловість у період НЕПу. 3. Голодомор в Україні. 4. Втрати господарства і населення України в роки Другої світової війни. 	4
14	<p>Відновлення засад ринкової системи господарства в Україні (останнє десятиріччя XX ст. – початок XXI ст.).</p> <p><i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте зміст реформ програм Президентів незалежної України 2. Об’єктивна необхідність (революція на Граніті, Помаранчева революція, Майдан) та умови інтеграції України в сучасну міжнародну економічну систему. 2. Історичні джерела, культурні та ментальні цінності, що свідчать про те, що Україна є однією з найдавніших самодостатніх держав Європи як заперечення фейкового варіанту історії від путіна. 3. Адаптація плану Маршала для розбудови економіки України після Перемоги. 4. Соціально-економічні наслідки поєднання глобалізації та інверсійної трансформації сучасного світового господарства. 	4

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

№	Назва теми ІНДЗ
1	Що можна вважати основною рушійною силою розвитку і зміни економічних ідей, теорій, концепцій. Чому одні теорії за своїм значенням виходили далеко за рамки свого часу, а інші існували лише в період, в якому безпосередньо були створені?
2	Дайте порівняльну характеристику економічним поглядам, що панували у країнах Стародавнього Сходу і античної Греції
3	Зародження реклами в Стародавньому світі: протореклама як первинна форма маркетингових комунікацій (особистісна, комерційна, політична)
4	Харизма політичного лідера в Стародавній історії.
5	Наведіть аргументи авторів економічних ідей і концепцій Давнього Світу, що відстоювали пріоритет натурального виробництва і засуджували розширення товарно-грошових відносин
6	Порівняйте тлумачення основних економічних категорій в періоди раннього і пізнього канонізму. Як вони формулюються в сучасній економічній літературі?
7	Ієрархія та мережеві структури в архітектоніці економічних систем
8	Порівняйте страхи та методи боротьби з чумою середньовіччя та сучасного COVID
9	Порівняйте тлумачення сутності грошей та їх функцій в періоди раннього та пізнього меркантилізму. В чому полягає сутність псування національної монети і до яких наслідків воно може привести економіку країни?
10	Багатство суспільства: структура і сучасні особливості.
11	Сходження від абстрактного до конкретного в сучасній теоретичній економіці.
12	Виділіть критерії періодизації еволюції класичної школи, що зустрічаються в сучасній економічній теорії
13	Порівняйте теорії відтворення Ф.Кене і А.Сміта та розкрийте сутність виразу "догма Сміта".
14	Складіть порівняльну характеристику поглядів А.Сміта і Д.Рікардо на проблему участі країн у зовнішній торгівлі.
15	Складіть порівняльну характеристику поглядів Ж.Б.Сея, Т.Мальтуса, Ш.Сімонді на проблему криз надвиробництва
16	Поясніть, з якою метою К.Маркс ввів до аналізу категорію змінного капіталу. Розкрийте механізм виникнення доданої вартості по К.Марксу
17	Поясніть, що сприяло "маржиналістській революції" в економічній науці і в чому полягає її зміст?
18	Сформулюйте концепції українських економістів, що стали складовою частиною сучасної неокласичної теорії
19	Світова економічна криза 1929-1933 рр. та її особливості в США, Німеччині, Англії, Франції. Варіанти та шляхи виходу з неї
20	Проаналізуйте, чому в період "Великої депресії" 1929-1933 р.р неокласична теорія зазнала своєї кризи. В чому виявилась розбіжність поглядів неокласичної теорії і Дж.М.Кейнса на проблему зайнятості?
21	Складіть порівняльну характеристику поглядів М.Вебера і В.Ойкена як представників раннього неолібералізму.
22	Що з'ясували американські монетаристи в галузі досліджень "конструкції" кривої Філіпса? Яке значення має введений М.Фрідманом показник "природний рівень безробіття"?
23	Проаналізуйте, які чинники відхилення економіки від рівноваги визначає А.Лаффер
24	Які історико-економічні передумови виникнення інституціоналізму? Чому

	останній вважають альтернативою неокласичної теорії? Сформулюйте основні методологічні особливості інституціоналізму
25	Теорія ігор та її застосування в економічному аналізі
26	Проаналізуйте, в чому вбачається єдність ідей нової історичної школи Німеччини і раннього американського інституціоналізму
27	Вплив Першої світової війни на економіку українських земель
28	Політика "воєнного комунізму" та специфіка її здійснення в Україні.
29	"Нова економічна політика" і відбудова народного господарства України в 20-х роках.
30	Сталінська індустріалізація та її реальні результати
31	Суцільна колективізація та її вплив на стан сільського господарства.
32	Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки та економічна політика її уряду.
33	Економіка України на першому етапі Другої світової війни
34	Соціально-економічні наслідки приєднання західноукраїнських земель до УРСР.
35	Втрати господарства і населення України в роки Другої світової війни. Відбудова народного господарства
36	Україна в умовах кризи радянської тоталітарної системи і спроба її модернізації
37	Акт про державну незалежність України 24 серпня 1991р. Розбудова національної економіки, її ринкова трансформація та інтеграція у світовий економічний простір.
38	Економічні та фінансові кризи: уроки для сьогодення
39	Суперечність між глобалізацією і локалізацією як форма розвитку суміснорозділеної праці та основна суперечність сучасної епохи.
40	Зміна характеру праці та форм управління персоналом в процесі економічного розвитку.
41	Формування інформаційно-мережевої економіки та його вплив на економічну динаміку
42	Проаналізуйте зміст реформ програм Президентів незалежної України
43	Сучасний мейнстрім і його обмеженість.
44	Розгорнуте таргетування стабільності грошової одиниці.
45	Зміна уявлень про чинники і механізми економічного розвитку
46	Еволюція принципів, змісту та механізмів дії державної політики забезпечення економічного зростання.
47	Еволюція розвитку форм передачі міжнародної інформації.
48	Соціально-економічні наслідки поєднання глобалізації та інверсійної трансформації сучасного світового господарства.
49	Таргетування довіри як майбутня основа стабільності світового господарства
50	Роль міжнародних організацій та різних країн в світлі повномасштабної війни в Україні з російськими окупантами.

За виконання ІНДЗ чи наданні сертифіката/свідоцтва, отриманого у неформальній освіті (курси/тренінги/вебінари) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу здобувач може додатково отримати до 10 балів до підсумкової оцінки. Кількість балів, яку оцінено виконання дослідницького завдання, може бути зменшена за наступні недоліки: неповна відповідь, порушення логіки викладу матеріалу, недостатня аргументація, обмежене використання довідкових джерел, недбале оформлення, неактуальна інформація. Загалом результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання «Історії економіки та економічної думки»:

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи ретроспективного аналізу розвитку світового господарства та економічної думки з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу фактичних історичних ситуацій в певній країні в певний часовий проміжок, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях. Здобувачі можуть працювати як індивідуально, так і у командах, аналізувати факти та проектувати напрями економічної політики.

3. Кейс-студії - детальний аналіз аналітичних матеріалів за темами курсу та творчих завдань (кейсів) з інтегрування знань про особливості розвитку економічних відносин до сучасних практик, які вимагають ситуаційного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних віх розвитку світового господарства та економічних шкіл з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків, де здобувачам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, платформа MOODLE та інші інтерактивні платформи навчання, неформальні курси, що сприяють підтримці навчання історії економіки та економічної думки. Вони дозволяють здобувачам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 9 – робота в групах;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 25 балів. Додатково 10 балів до поточних результатів здобувач може отримати за ІНДЗ чи успішне завершення певної форми неформальної освіти. Ще 40 балів здобувач може отримати на заліку.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, наукова публікація з проблем історичних аспектів розвитку економіки) відповідь здобувача, звіт та презентація матеріалів самостійної роботи здобувача.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування;
- МО 2. індивідуальне опитування;
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 5. захист кейсів;
- МО 8. есе;
- МО 11. тестування;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Оцінювання знань здобувача під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань історичного розвитку світового господарства, бачити слабкі й сильні тієї чи іншої країни в певний час, обґрунтовувати сучасні можливості і загрози розвитку економіки певної країни з огляду на особливості її історичного розвитку та орієнтування на певну наукову школу;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристика
A (90-100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Здобувач засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє

	навички творчого мислення.
B (80-89)	Здобувач показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Здобувач опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	зараховано
добре	B (80-89)	
	C (70-79)	
задовільно	D (60-69)	
	E (50-59)	
незадовільно	FX (35-49)	не зараховано з можливістю повторного складання
	F (0-34)	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														ІНДЗ / неформал освіта	К-ть балів (залік)	Сума
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	10	40	100
4	3	4	3	4	3	4	4	3	4	3	4	3	4			

T1, T2 ... T14 – теми

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Боднарчук Т.Л. Історія економіки та економічної думки : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 122 с.
2. Заволічна Т.Р. «Історія економіки та економічної думки» (розділ в посібнику). Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро- та макроекономіки. За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. Ю. Федьковича. 2022. 368 с., (С.82-125). URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4534>.
3. Історичні детермінанти включення України в систему міжнародних економічних відносин : монографія / В.В. Небрат, Н.О. Горін та ін. ; за ред. д.е.н. В.В. Небрат ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2021. 528 с.: табл., рис.
4. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки. К.: «Центр учбової літератури», 2021. 504 с.
5. Якобчук В.П., Богоявленська Ю.В., Тищенко С.В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 476 с.

8.2. Допоміжна література

1. Заволічна Т.Р., Гордіца Т.М. Аспекти маркетингового менеджменту громадських організацій в контексті дисципліни «історії економіки та економічної думки». Науковий журнал «Вісник ЧТЕІ» (Економічні науки) Чернівецького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Випуск І (85): Чернівці: ПБКФ «Технодрук», С.133-143. URL: <http://www.chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2022/v1/11.pdf>.
2. Заволічна Т.Р., Поченчук Г.М. Вплив цифровізації на інституціонально-інфраструктурні зміни економіки. Науковий вісник Чернівецького національного університету : Збірник наукових праць. Випуск 834. Економіка. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. С. 76-82. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/jjourna/index.php/ecovis/artiart/view/175>.
3. Заволічна Т.Р. Лібералізація ринку сільськогосподарських земель України в аспекті соціалізації економічного розвитку (розділ в колективній монографії). Економічний та управлінський потенціал економіки: монографія / за заг. ред. З.І. Галушки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2020. 408 с. С. 390-403. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/advert/vyjshta-z-druku-monografiya-ekonomichnyj-ta-upravlinskyj-potentsial-sots>.
4. Buriak I., Kalynovskyu A., Pasko M., Saienko V., Zavolichna T. Actual problems of management and public administration in modern globalization processes. Pacific Business Review International (PBRI). Vol. 16 issue 4 October. WEB of Science ISSN: 0974-438X. <http://www.pbr.co.in/2023/month.aspx>.
5. Ковальчук В. М., Останкова Л. А. Світова економіка її історія та дослідники. Навч. посіб. К: Центр учбової літератури, 2020. 524 с.
6. Любохинець Л.С., Шавкун В.М., Бабич Л.М. Історія політичних та економічних вчень. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ. 2020. 294 с.
7. Пархоменко, Л., Фротер, О., & Осіпова, А. (2022). Сучасний розвиток економічної думки в Україні. *Економіка та суспільство*, (35). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1099>.
8. Найл Кіштайні. Коротка історія економіки. Видавництвом «Наш Формат». 2022. 256 с.
9. Мацелюх Н. П., Максименко І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка. Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене та доповнене. Центр навчальної літератури, 2019, 382 с.
10. Пасемко Г.П., Бага Л.Г., Бесєдіна Г.Є. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. та ін. Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

11. Тарасевич В. Історія економічних вчень : підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
12. Українська економічна думка про чинники та пріоритети економічного розвитку : моногр. за ред. д-ра екон. наук В.В. Небрат; НАН України, ДУ "Ін-текон. та прогнозув. К., 2021. 396 с.
13. Чайковська М. А. Хронологія виникнення та розвитку економіки та світової економічної думки. НТУУ «КПІ», 2021. <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/4528>
14. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 288 с.
15. Юхименко П.І. Історія економіки та економічної думки: конспект лекцій. Біла Церква. Білоцерківський навчально-науково-виробничий комплекс «Освіта», 2019, 262 с.
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
17. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>
18. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
19. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
20. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
21. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
22. Офіційний сайт збірника наукових праць «Історія народного господарства та економічної думки України» URL: <http://ingedu.org.ua/>